٦. المَصْدَرُ

Yusuf İslam Dağdelen

NOT: Masdar أَنْ'li muzari takdirinde olduğundan amel eder.

أَعْجَبَنِي ضَرْبٌ زَيْدٌ
أَنْ يَضْرِبَ زَيْدٌ

MASDARIN AMEL ŞARTLARI

1.) İSMİ TASĞİR OLMAYACAK

amel etmez. ✗
أَعْجَبَنِي ضُرَيْبٌ زَيْدٌ عَمْرًا
ismi tasğir

2.) MEVSUF OLMAYACAK

amel etmez. ✗
أَعْجَبَنِي ضَرْبٌ شَدِيدٌ زَيْدٌ عَمْرًا
mevsuf sıfat

Masdar أَنْ'li fiili muzariye benzeyerek amel eder. Fiil ise ismi tasğir ve mevsuf yapılmazlar. Mastarlar ismi tasğir veya mevsuf olarak geldiklerinde fiile olan benzerlikleri zayıfladığından amel etmezler.

3.) HAL MANASINDA OLMAYACAK

amel etmez. ✗
ضَرْبُكَ زَيْدًا الانَ ثَابِتٌ
masdar hal manası

Fiili muzari hal ve istikbal manası ifade eder. أَنْ'li olarak geldiğinde ise sadece istikbal manası ifade eder. Masdar da أَنْ'li muzari takdirinde olduğundan amel etmez.

4.) "ال" İLE GELMEYECEK

amel etmez. ✗
أَعْجَبَنِي الضَرْبُ زَيْدٌ
masdar

ال takısı isme ait özelliktir. Masdar fiile benzeyerek amel ettiğinden, bu durumda isme yakınlaşır, amel etmez.

5.) FİİL İLE BERABER VEYA FİİLSİZ (HAZFİ CAİZ) ADET-NEVİ-TEKİD OLMAYACAK

زَيْدًا
- ضَرَبْتُ ضَرْبَةً (عَدَدٌ)
- ضَرَبْتُ ضِرْبَةً (نَوْعٌ)
- ضَرَبْتُ ضَرْبًا (تَأْكِيدٌ)

fiil asıl-kuvvetli amil olduğundan amel eden fiildir, masdar değil.

2

مَسَائِلُ المَصْدَرِ

Yusuf İslam Dağdelen

1.Tekid-Nevi-Adet Bildirirse

Fiille Beraberse

- Masdar amel etmez, Amel eden fiildir.

ضَرَبْتُ ضَرْبًا زَيْدًا

Fiili Mahzufsa

Hazfi vacip-lazımsa masdar amel eder.

(سَقَيْتُ) سَقْيًا زَيْدًا

Hazfi caiz-gayrı lazımsa amel eden fiildir.

(ضَرَبْتُ) ضَرْبًا زَيْدًا

2. Mastarın Failini Naib Bırakmadan Hazfetmek Caizdir.

Masdar "koşmak, vurmak" gibi oluş bildirir. Konuluş itibariyle merfuya nispeti lazım değildir. Fiil ise merfu ister.

hazfedilirse

ضَرَبَ زَيْدٌ

هُوَ

fail müstetir olur

3. Mastarın Faili Müstetir Zamir Olamaz

Bir masdarın faili kendisinde müstetir olan zamir olmaz.

4. Masdarın Mamulü Kendisinin Önüne Geçemez

أَنْ 'li muzariye benzediğinden mamulünün önüne geçemez.

أَنْ يَضْرِبَ

sıla cümlesi — sıla harfi

✗

أَعْجَبَنِي عَمْرًا ضَرْبٌ زَيْدٌ

masdar — mamulü

✗

ÖZETLE: Masdar isme ait hususiyetler, isme benzerde isme yaklaşırsa amelini kaybeder. Fiile yaklaşırsa amel eder.

MASDAR

FİİL — İSİM

amel eder. ✓

أَنْ 'li muzari takdirinde olması

amel etmez ✗

mevsuf olmak
ismi tasğir olmak
elif-lam alması